

astrenega podmorskega boja zoper naše sovražnike. Slava mu!

Pogreba velikega admirala Hausa, ki se je vršil dne 10. t. m. v Puli, so se udeležili cesar, maršal nadvojvoda Friderik, nadvojvoda Karl Stefan načelnik generalnega štaba Hecendorf, vojni minister Krobatin, generalni polkovnik Boroevič in minister na kraljevem dvoru, baron Roszner, kot zastopnik ogrske vlade. Truplo rajnega velikega admirala je ležalo na odru na veliki bojni ladji „Viribus Unitis“, pokrito z bojnim praporom. Ko so truplo slovesno blagoslovili, so ga prenesli v čoln. V čolnih so spremljali cesar in drugi dostojanstveniki truplo mrtvega admirala na zadnji vožnji po Adriji. Ko so dospeli na kopno, se je spreved razvil k mornariški cerkvi, kjer se je truplo nanovo blagoslovilo. Cesar se je spreveda udeležil. Po sprevedu je cesar obiskal vdovo rajnega velikega admirala. Krsto sta krila venca naše ga in nemškega cesarja.

Spor z Ameriko.

Da je Amerika zaradi naznanjenega poostrenega podmorskega boja prekinila diplomatske (politične in trgovske) zveze z Nemčijo, smo že poročali. Ko je ta svoj sklep drugim državam naznanila, je posebej pozvala vse nevtralne (nepristranske) države, naj sledijo njenemu zgledu in istotako pretrgajo z Nemčijo vse diplomatske zveze. Ta klic je bil zelo hudoben. Amerika sama v vojski ne bo napravila veliko škode, pač pa bi ne bilo brez pomena, ako bi se spustile v vojsko še tudi one sosedne države, ki mejijo na Nemčijo in se še dosedaj niso udeležile vojnega plesa. To so Švica, Nizozemska in Danska. Toda ljubše nam je, ako tudi druge države, ki ravno ne mejijo na Nemčijo, ne začnejo z njo vojske. Tu pridejo v poštev v Evropi: Španija, Švedska, Norveška in Grška, v Ameriki pa zlasti južnoameriške države Argentinijska, Braziljska in Čile.

Samoumevno je pač, da je ves svet z napeto pozornostjo čakal, kaj bodo storile države, ki jih je Amerika pozvala, da gredo za njo. Sedaj je koka že padla. Nobena država ni pretrgala z Nemčijo zvez, ampak vse so ji poslale samo bolj ali manj odločne ugovore proti poostrenemu podmorskemu boju. V ugovorih si sicer še vedno pridržujejo svobodo dejanja, ako bi njihove ladje ali njih državljanji trpeli kako škodo, ki ni v mednarodnem pravu utemeljena, toda nameravan splošen naskok Amerike se ni izvršil. Pač pa se je Amerika osmešila pred svetom, ker se je pokazalo, da nima one privlačne moči, ki si jo je sama domišljevala.

Amerika bo odslej še bolj previdna. Z Nemčijo je pretrgala le zveze, a vojske še ji ni napovedala. Z Avstrijo pa še niti zvez ni pretrgala, kamoli da bi ji napovedala vojsko. V Ameriki sami se je začelo tudi močno gibanje proti vojski. Čakati je treba le, kaj bo Amerika storila, ko bo sovražen podmorski čoln prvič potopil Američane ali kako ameriško ladjo. Takrat se bo pokazalo, ali si v resnici upa tudi z orožjem in dejanjem vstopiti med vojskujoče se države.

Švica proti blokadi.

Švicarska vlada je dne 11. februarja izročila

avstro-ogrskemu poslaniku v Švici odgovor na napoved poostrenega podmorskega boja z dne 31. januarja t. l. V njem izjavlja, da proglašitev poostrenega podmorskega boja pomenja težko poseganje v pravice Švice kot nepristranske države do svobodne trgovine, katere pravica ji je zajamčena v mednarodnem pravu. Blokada, ki je proglašena nad vsemi četverospornimi pristanišči, ki za Švico pridejo v poštev, resno ogroža oskrbovanje Švice z živili in surovinami. Četudi leži francoska luka Cette, ki se vsled prijazne pogodbe s francosko vlado uporablja za uvoz blaga v Švico, izven zaprtega vodovja, vendar je pomorska trgovina tako omejena, da švicarsko narodno gospodarstvo trpi vsled tega zelo občutno škodo. Od avstrijsko-ogrskemu vladi določena morská zapora je sledila celi vrsti odredb, ki so v nasprotju z določili mednarodnega prava in omejujejo prostost gospodarskega gibanja; v teh razmerah je še težja in usodnejša. Švicarski zvezni svet je torej prisiljen, da najodločnejše ugovarja proti napovedani blokadi in njeni izvršitvi, v kolikor prekršuje po mednarodnem pravu priznane pravice nepristranskih držav. Zvezni svet sicer ne dvomi o tem, da bo avstro-ogrška vlada vse storila, da po možnosti zabrani težke posledice, ki bi iz blokade nastajali za švicarske državljanje in za gospodarsko življenje Švice.

Švica odklanja.

V spomenici, katero je Wilson dne 4. februarja po ameriškem zastopniku izročil švicarski vladi, je obvestil švicarski zvezni svet o ukinitju diplomatskih zvez z Nemčijo. Obenem je Wilson naznanil Švici, da bo Amerika v slučaju, ako bi Nemčija dejanski izvršila vse svoje obrazložene načrte, porabila vso svojo moč v obrambo svojih državljanov. Spomenica zatrjuje, da se Wilsonovo postopanje popolnoma vjema s temeljnimi načeli, ki jih je on razložil v poslanici ameriškega senatu dne 12. januarja. Zato sodi da bi se pospeševal svetovni mir, če bi se tudi vse druge nevtralne države pridružile nastopu severoameriške vlade. Švicarski zvezni svet je takoj naslednji dan odgovoril Wilsonu, da bo v tem važnem vprašanju, predno se končno odloči, vprašal druge nevtralne države za njihovo mnenje. Že vnaprej pa se opozori predsednika Wilsona na posebno stališče Švice, ki ga povzroča ustava, stoletno izročilo in volja ljudstva; vse to zahteva popolno nepristranost.

Dne 9. februarja pa je Švica naznanila severoameriški vladi svoj končni odgovor. Kakor je švicarski zvezni svet že dne 14. avgusta 1916 naznanil vladam, da hoče Švica v sedanjih vojski ostati nepristranska, pri tem vstraja še tudi danes. Zvezni svet in zvezni zbor odločno izjavljata, da hoče Švica vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, tekom cele vojske čuvati in ohraniti svojo nepristranost in nedotakljivost svojega ozemlja. Dogodki tekom vojske so zvezni svet potrdili v prepričanju, da je stroga in poštena nepristranost Švice potrebna ter da je neodvisnost in nedotakljivost švicarskega ozemlja v interesu evropske politike. Švica bo tako dolgo vstrajala pri svoji nepristranosti, dokler se ne bo kršila neodvisnost in celotnost dežele, kvarili deželni interesi, ali pa žalila čast švicarske države. Švicarski zvezni svet opozarja Wilsona na zemljepisno dejstvo, da je Švica od vseh strani obdana od bojujočih se držav; če bi opustila nepristranost, bi njeno ozemlje gotovo takoj postalo splošno bojno torišče.

Če tudi se bodo gospodarske razmere v Švici vsled napovedane blokade razvijale še tako slabo, vendar se zvezni svet ne more odločiti, da bi napram Nemčiji sledil Wilsonovemu vabilu. Zvezni svet se samo omejuje na ugovor proti napovedi blokade, in proti njeni izvršitvi, v kolikor bo kršila v medna-

rodnem pravu zajamčene pravice nepristranskih držav.

Spanija ugovarja.

Španska kraljeva vlada izjavlja o poostrenem boju P-čolnov naslednje: Španska vlada utemeljuje svoj ugovor z dejstvom, da je naznanilo, ki pravi, da je plovba po gotovih morjih popolnoma zaprta, izven obsega temeljnih načel mednarodnega prava. Posebno pa se utemeljuje svoj ugovor s tem, da je pravica uničenja v nasprotju s temeljnimi določili, po katerih so se sicer vedno ravnali vsi narodi, še celo v trenutku največjih nasilnosti. Španska vlada, vselej pripravljena v ugodnem trenutku priti s karaki za mir ali pripomagati do zaželenega mira, ne more priznati upravičenosti kakoga izjemnega stanja, vsled katerega bi bil otežkočen ali zmanjšan trgovinski promet Spanije in bi bilo ogroževano ne samo gospodarsko življenje te dežele, marveč tudi življenje njenih podanikov. Španska vlada ne dvomi, da bo našla avstro-ogrška vlada z ozirom na prijateljske odnose, ki vežejo obe državi, sredstva in pota, da se zadosi želji Spanije ter da se bo ukinitje narodni obstoj Spanije.

Nizozemska ostane strogo nepristranska.

Iz Haaga se dne 8. februarja poroča: V začetku se je v drugi zbornici podal minister Cort van der Linden sledečo izjavo: Sedaj sem v položaju, da morem nekoliko natančneje poročati o resnih dogodkih v zadnjem času. Vlada je dosedaj v najtežavnih razmerah vojske samostojno določala svoje stališče. Ni našla nobenega vzroka, da bi vsled zdaj od Nemčije napovedanega poostrenega boja P-čolnov drugače postopala. Vlada se je med vojsko strogo ravnala po mednarodnem pravu. Kar je pravica, ostane po njenem mnenju pravica, čeprav je drugi kršijo. Vlada ni opustila, da ne bi tam, kjer se trpeli škodo interesi Nizozemske, resno ugovarjala proti postopanju raznih vojskujočih se držav, ako se po njenem mnenju to postopanje ni moglo spraviti vatančno v sklad z mednarodnim pravom. Zlasti je visoko cenila temeljno načelo prostosti na morjih. Zoper odredbo, katero je Nemčija sedaj napovedala, je vlada, ne da bi spremenila svoje nepristransko stališče, odločno ugovarjala, in sicer kar se dostaje oviranje plovice po morju, kakor tudi nameravane uporabe podmorskih čolnov, ki se ne strinja z mednarodnim pravom. Ravnotako, kakor pri drugih dogodkih, kjer se je kršilo mednarodno pravo, tudi sedaj ni vlada našla nobenega povoda, da bi kaj spremenila na svoji mednarodni politiki. Odločno se drži politike, vselej odobrene od obeh zbornic, da hoče ostati strogo nepristranska napram vsem strankam. Vlada ne bo odjenjala od svojega sklepa, da se bo z oboroženo silo ustavila, ako bi kdo kršil naše ozemlje ali našo samostojnost, in naj bi prišlo to kršenje od katerekoli strani. Težkoče, ki so posledica mednarodnega položaja, upa vlada premagati z odločnostjo in previdnostjo.

Danska ostane nevtralna.

Vse vesti, ki prihajajo iz Danske, zatrjujejo, da ostane tudi Danska gotovo nevtralna. Uradno besedilo odgovora Wilsonu še ni objavljeno.

Švedska noče z Wilsonom.

Švedski zunanji minister je severoameriškega poslaniku Norrisu v Stockholmu dne 9. t. m. kot odgovor na Wilsonov predlog nevtralcem izročil sledeč odgovor: Politika, katero je švedska vlada tekom te vojske zasledovala, je stroga, nepristranska nevtral-

Daruško je potresaval jok usmiljenja, ko sem ji podal roko. Saj usmiljenega nežna dušica ni umela, kaj da teži, vleče in goni mene vojaka proč iz gostojubne hiše, na cesto in v temo. Le g. general je pripomnil, da ravnam po vojaško dolžni obveznosti. Inženir me je pospremil do hleva, da bi mi bil v pomoč pri sedlanju.

Po 9. uri zvečer sem ostavil Lvov in zavil proti selu Sokolniki. Vam je moje kljuse broalo, vriskalo in teklo kot bi mu kuril pod nogami, saj sem ga neusmiljeno drezal z ostrogami. Sedaj sem bil gospodar, ki se je krvavo maščeval za vso povžito živalsko trmo in nagajivost. Jezdil sem po večini v diru in dospel čez poldrugo uro v Sokolnike. Potipal sem po sedlu odzadaj, je-li je še privezan na njem moj kovček. Ta je še visel na motvozu, a med ježo se je odprl; srečno sem raztrosil med potjo vse, kar koli sem nakupil. Rešil sem le pelerino, ki sem jo ogrnil pred odhodom. Za zagrešeno neprevidnost sem se pa praskal za ušesi, a tolažila me je zavest, saj je mesto blizu, si bom pa še enkrat vse oskrbel.

Selo Sokolniki je presneto dolgo in razsežno. Prejezdil sem celega po dolgoti, vprašajoč po vojaki. Iz bajt so prilezli ljudje na trkanje, vendar je vsak le odkimal:

„Tod nemaje žolura (vojake).“

Res, v celi vasi ni bilo niti jedne vojaške sukneje. Kam pa sedaj? V Lvov nazaj ali ostati tukaj? Pred ta plot pomisleka vrednih vprašanj sem se postavil v oni noči in sklenil: Nočevati tu nočjo, drugo jutro pa zopet v Lvov. Po zunanosti najlepšo hišo sem si odbral za nočevanje. Dolgo sem trkal, da je zaropotal zapah in skozi vrata je pobuhil zarašeni

žid. Vidno ga je pomajal strah pri pogledu na vojaka, ki se klati pozno v noči okrog. Žid je zbral svojo pičlo korajžo in tresoč vprašal:

„Česa želite, velemožni gospod?“

Na kratko sem mu povedal, da bova jaz in pa konj nočila pod njegovo streho. Stari pograbijski storil vse, kar sem mu velel, s prisiljeno uljudnostjo, kateri je bilo primešanih nekaj kapljic strahu. Konju je položil, meni pa pripravil slamnato ležišče v posebni sobi. Blebetavi kosmatin bi bil rad bogzna kakih novih izmotal raz moj jezik, a sem trdovratno molčal in se zavil na slamo. Dobro sem spal.

Solnce me je že pozdravljalo skozi okno, ko si sem vzbujen omencaval oči. Postopil sem h konju na dvor. Bulil je pri praznih jaslih in sameval v hlevu. Pri tako visoko vozečem solncu ni bilo v celi hiši žive duše. Vse sobe so bile na stečaj odprte, a čifut je izginil v noči z družino in imetjem. Židovski beg mi je raztolmačil gom topov, ki je tudi meni grozil na uho. Abrahamov potomec se je prestrašil tega bobnečega vrvenja in posmical neznano kam. Hvaležem pa sem bil Bogu in njemu, da mi le mojega konja ni potatil.

Ta dan je bila nedelja in jaz sem zajezdil nazaj v mesto. Žival sem pustil v inženirjevem hlevu, in krenil proti jezuitski cerkvi, da bi maševal. V tem starodavnem hramu božjem je bilo natlačeno mestne gospode, da je kar švistelo po cerkvi samega drgnenja ob svilnati obleki v stiski. Ministriral mi je artilerijski stotnik. Verniki so prisostvovali tej službi božji in na glas ihteli pri povzdigovanju. Ne vem, a je to poljsko-gospodarska navada, ali jim je bližajoči se

grom topov izžemal iz oči solze strahu pred nepoznamo, a že glasno trkajočo vojno bedo in grozo.

Po službi božji nisem krenil več k inženirjevim, ampak prestopil prag preproste gostilne, kjer so točili pivo. Tukaj, pri vrčku piva, sem se sestel z že znanim stotnikom od 47. pešpolka. Mož mi je porazložil, da je dospel še le danes jutro v mesto, da so mu obvezali od krogle opraskano levico. Zaupal in potožil sem mu tudi jaz zavore bridke negotovosti. Tovariš mi je svetoval, naj jezdim popoldne z njim k njegovemu polku, saj spadava oba k isti diviziji. Se bo že dognalo, kje da so moji ljudje.

Prav zadovoljen sem bil s tem predlogom, še prav vesel, ker sem iztaknil znanega človeka, ki je bil pripravljen, me potegniti iz tega samotnega tavnja. Tovariš je bil bahato-ponosen, da je Dunajčan, ki bi „ga“ slobodno posrkal cele polovnjake, a bil bi brihten; kar nič bi se mu ne poznalo. Pri vsakem vrčku se je bolj razvnel in videči je bilo, da ga povžiti alkohol ne dela brihtnejšega, ampak kričavo in okajeno glasnega. Bog zna, kaj mi je vse naknavtal: o svojih činih v prvi bitki, o svojem najboljšem konju in o hrabrih štajerskih fantih, ki jih je danes zgodaj ostavil pred Lvovom, v vasi Dimitrijev.

Popoldne sva se oba vesele volje zmotala na konje, da podirjavo skupno v že omenjeno vas. Gospod stotnik se je sumljivo pogugal v sedlu, pregloboko je bil pogledal v hvalisani vrček. A kljub temu je bil na potu zabaven in pel na vse pretega hvalo svoji kobili, ki jo doma jezdi njegova soproga, in da lucika zna skakati na dolge in široko, ko bi se bila šolala v cirkusu.

(Dalje sledi.)